

Paaierende beekprikken

Foto: Jelger Herder

De negenoog: terug van weggeweest

De oude zomereik is uiteindelijk bezweken onder het gewicht van de klimop. Deze altijd groen blijvende plant had de boom vanaf de voet tot in top van de kruin compleet overwoekerd. Een kronkelend netwerk van dikke klimoprانken houdt de hele stam na de val nog steeds in een stevige greep. Een deel van de kroon is in de beek de Reusel terecht gekomen. Hierdoor is de bedding een stukje versmald. Het water wordt om de barrière heen geperst. Het stroomt hier wat sneller en de richting is ook een beetje veranderd.

Dit zijn natuurlijke gebeurtenissen die bijdragen aan verschillen in stroomsnelheid, bodem en diepte. De oevers worden aan de binnenbochten uitgehold en aan de buitenbochten wordt zand en slib afgezet. De beek meandert zo sterk door het bos dat hij zichzelf af en toe lijkt in te halen. Voor een Brabantse beek is de stroming sterk. Enkele slierten groene klimop hangen als lianen tot in het water waardoor deze hele guirlande voortdurend heen en weer bewogen wordt.

Zou de Reusel een leefgebied kunnen vormen voor de beekprik? Deze zeldzame soort kwam hier tot in de jaren zestig nog in Noord-Brabant voor, maar is verdwenen door het rechttrekken van beken en de watervervuiling. De waterkwaliteit is inmiddels weer verbeterd en in De Utrecht volgt de beek nog steeds zijn oorspronkelijke loop.

De beekprik is een palingachtig visje van ongeveer 15 centimeter lang. Aan de zijkant van het lichaam heeft de beekprik zeven ronde kieuwopeningen, die samen met het oog en het buisvormige neusgat in één lijn staan. Daaraan hebben prikken hun bijnaam ‘negenoog’ te danken. De larven hebben geen ogen en leven ingegraven in modderbanken. Daar “vangen” ze met hun ronde bek langsdrijvende stukjes alg en kleine plantenresten. Na een jaar of vijf worden ze volwassen en krijgen dan ogen. Eten doen ze dan niet meer. Daar is geen tijd voor. Alle energie wordt gestoken in de voortplanting. Ze paaïen op grindbanken waar de mannetjes nestkuiltjes maken. Kronkelend om niet door de stroom te worden meegesleurd pakken ze met de ronde bek steentjes op en leggen die langs het kuiltje. Als je goed kijkt kun je vanaf de oever de kuiltjes herkennen. De kleur is anders dan de rest van de grindbank. Soms zijn er tientallen volwassen prikken actief op een paaïplaats. Als de vrouwtjes komen worden de eitjes in het kuiltje afgezet, door de mannetjes bevrucht en bedekt met wat steentjes. Daarna is de missie volbracht en sterven de aanstaande ouders.

Door hun levenswijze zijn beekprikken niet zo mobiel dat ze weer op eigen houtje terug kunnen keren naar de beken waar ze voorheen voorkwamen. Na onderzoek in Noord-Brabant bleek de Reusel in Landgoed De Utrecht het meest geschikt voor een herintroductie. Sinds het najaar van 2014 worden jaarlijks enkele honderden larven van de beekprik elders weggevangen en in de Reusel geplaatst. Hierdoor werden in 2016 weer paaïende prikken in deze beek gezien en later in het jaar werden ook tientallen hier geboren jonge larven gevonden. De herintroductie is geslaagd en de negenoog is weer terug van weggeweest!

Link naar filmpje van paaïende beekprikken in de Reusel gemaakt door Jos Vroegrijk.

<https://youtu.be/wuLFSIhXpaY>